

**Brüssel, 26. mai 2016
(OR. en)**

9373/16

**JAI 480
DROIPEN 96
COPEN 173
RELEX 429
GENVAL 64
MIGR 98
SOC 348
COSI 93**

I/A-PUNKTI MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	5287/2/16 REV 2
Teema:	Eelnõu: nõukogu järeldused tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastase võitluse kohta

Lisas esitatud nõukogu järelduste eelnõu eesmärk on tugevdada valdkondadevahelist koostööd võitluses tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu ning anda sellise inimkaubanduse osas panus 2016. aasta järgsesse inimkaubanduse vastasesse strateegiasse, mille komisjon kavatseb välja töötada. Järeldused põhinevad (muu hulgas) viie 2015. aastal toimunud seminari ning 18.–19. jaanuaril 2016 Amsterdamis toimunud konverentsi „TeamWork!“ (projekt, mis käsitleb valdkondadevahelise koostöö tugevdamist võitluses tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu) tulemustel. Seminarid ja konverentsi korraldasid Madalmaad koos Luksemburgi, Slovaki Vabariigi ja Maltaga.

Eesistujariik esitas dokumendi 5287/16 lisas esitatud nõukogu järelduste eelnõu ja seda arutati üldküsimuste, sealhulgas hindamise töörühma (GENVAL) 3. veebruari 2016. aasta koosolekul. GENVALi töörühm avaldas nõukogu järelduste eelnõule üldist toetust, tingimusel et teksti viiakse sisse mõned mitme delegatsiooni ettepanekul tehtud muudatused. Vastavad muudatused viidi järelduste eelnõusse sisse ja neid arutati taas GENVALi töörühma 16. märtsi 2016. aasta koosolekul ning sisejulgeolekualase operatiivkoostöö alalise komitee (COSI) 18. aprilli 2016. aasta koosolekul. Järelduste eelnõu suhtes jõuti kokkuleppele, tingimusel et viiakse sisse mõned väikesed muudatused, mis on tehtud käesoleva märkuse lisas esitatud dokumenti.

Eeltoodut arvesse võttes palutakse COREPERil see kokkulepe kinnitada ning esitada käesoleva märkuse lisas esitatud nõukogu järelduste eelnõu nõukogule vastuvõtmiseks 9.–10. juunil 2016 toimuva nõukogu istungi päevakorra A-punktina.

EELNÕU: NÕUKOGU JÄRELDUSED TÖÖALASE ÄRAKASUTAMISE EESMÄRGIL
TOIMUVA INIMKAUBANDUSE VASTASE VÕITLUSE KOHTA

- RÕHUTADES, et on äärmiselt oluline tegeleda inimkaubanduse kõigi vormidega, sh isiku kasutamine prostituudina või teised seksuaalse ärakasutamise vormid, sunniviisiline töö või pealesunnitud teenused, sh kerjamine, orjus või muud samalaadi tingimused, sunnitöö, ärakasutamine kuritegelikuks tegevuseks või elundite eemaldamine, ning et nende jõupingutuste tegemist tuleb täie tarmukusega jätkata;
- RÕHUTADES, et tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuv inimkaubandus kujutab endast raske ja sageli organiseeritud kuritegevuse üht vormi ning ELi põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste jämedat rikkumist ning et paljud ohvrid, nii lapsed kui ka täiskasvanud, langevad tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse ohvriks näiteks vägivalla või ähvarduste tagajärjel või kaitsetu seisundi kuritarvitamise tõttu ning nad võivad sattuda kohutavasse olukorda;
- TUNNISTADES, et rändajate smugeldamine ja inimkaubandus on kaks erinevat kuritegevuse vormi, mille suhtes kohaldatakse ELis ja rahvusvahelisel tasandil erinevaid õigusraamistikke, et mõlemad kuritegevuse vormid võivad olla omavahel seotud ning et tuleb võtta meetmeid vältimaks smugeldatud rändajate, eelkõige laste langemist inimkaubanduse, sh tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse ohvriks, kuna nad võivad olla selles osas haavatavad;

- TULETADES MEELDE, kuivõrd tähtsad on inimkaubanduse vastast võitlust käsitlev ÜRO protokoll¹ ning Euroopa Nõukogu inimkaubanduse vastu võitlemise konventsioon²;
- TULETADES MEELDE Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset,³⁴ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/52/EL, millega sätestatakse ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tööandjatele kohaldatavate karistuste ja meetmete miinimumnõuded, sh ebaseaduslikult riigis viibivatele inimkaubanduse ohvriks langenud kolmanda riikide kodanikele teadlikult tööd andvatele tööandjatele kohaldatavad karistused⁵;
- TULETADES MEELDE nõukogu järeltusi „Inimkaubanduse kujunevate vormide käsitlemine ELi liikmesriikides“;
- TULETADES MEELDE inimkaubanduse kaotamist käsitlevat ELi strateegiat aastateks 2012–2016,⁶ nõukogu järeltusi, mis käsitlevad uut inimkaubanduse kaotamist käsitlevat ELi strateegiat aastateks 2012–2016 ja vahearuanne nimetatud strateegia täitmise kohta⁷;
- TULETADES MEELDE ELi uuendatud sisejulgeoleku strateegiat, sh komisjoni teatist Euroopa julgeoleku tegevuskava kohta ja Euroopa rände tegevuskava;

¹ Rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni konventsiooni täiendav naiste ja lastega kaubitsemise ning muu inimkaubanduse ärahoidmise ja selle kuriteo eest karistamise protokoll (Palermo, 2000).

² Euroopa Nõukogu lepingud, nr 197.

³ Käesolev direktiiv ei ole Taani suhtes siduv.

⁴ ELT L 101, 15.4.2011, lk 1.

⁵ Käesolev direktiiv ei ole Taani suhtes siduv.

⁶ Inimkaubanduse kaotamist käsitlev ELi strateegia aastateks 2012–2016, COM(2012) 286 final 286, 19.6.2012.

⁷ Vahearuanne inimkaubanduse kaotamist käsitleva ELi strateegia rakendamise kohta, COM(2014) 635 final, 17.10.2014.

- RÕHUTADES, et nõukogu⁸ seadis organiseeritud ja rasket rahvusvahelist kuritegevust käsitleva ELi poliitikatsükli raames inimkaubanduse üheks prioriteediks raske ja organiseeritud kuritegevusega võitlemisel aastatel 2014–2017;
- RÕHUTADES, kuivõrd oluline on edendada inimväärse töö tagamist Euroopa tööturul ning parandada asjakohaste rahvusvaheliste, ELi ja riiklike standardite järgimist ja jõustamist tööõiguse, töötingimuste ning töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas ning samuti tõkestada ja vältida deklareerimata tööd ning selle vastu võidelda, vastavalt hiljuti, 8.–9. veebruaril 2016 Amsterdavis toimunud inimväärse töö edendamist käsitleval konverentsil aset leidnud aruteludele;
- ARVESTADES, et töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse tulemuseks on kõlvatu konkurents, mis kahjustab ettevõtjaid, kes tegutsevad täielikus kooskõlas kehtivate õigus- ja haldusnormidega;
- TÕSTES ESILE jõupingutusi, mida Euroopa Komisjon ja ELi ametid on juba teinud töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu võitlemiseks;
- TERVITADES liikmesriikide tehtud jõupingutusi, sh muude näidete seas ka töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse uurimisele spetsialiseerunud pädevate üksuste loomine;
- TERVITADES Europoli ja Eurojusti tööd töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubandusega võitlemisel, märkides samas, et selles vallas saaks ilmselt veelgi suurendada Europolile esitatava teabe mahtu ja Eurojustis menetletavate juhtumite arvu;
- TERVITADES projekti „TeamWork!“ raames koostatud ekspertide käsiraamatut, mis käsitleb valdkondadevahelist koostööd töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastases võitluses ja põhineb liikmesriikide ekspertide kogemustel ning mille on koostanud nõukogu eesistujariigid (eelmine, praegune ja järgmised) Luksemburg, Madalmaad, Slovaki Vabariik ja Malta, ning 18.–19. jaanuaril 2016 Amsterdavis toimunud konverentsi „TeamWork!“,

⁸ Dok 12095/13.

Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriigid:

RÕHUTAVAD, kuivõrd oluline on töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastases võitluses liikmesriikide ja ELi ametite vaheline koostöö, kasutades laiaulatuslikku ja valdkondadevahelist piiriülest lähenemisviisi, mis hõlmab nii avalikku sektorit – eelkõige kohtuid ja prokuratuure, politseid ja teisi kriminaaluurimisameteid, tööinspeksioone, sotsiaal- ja terviseameteid ning teisi inspeksioone, piirivalvet, immigratsiooniteenistusi, saatkondi ja konsulaarteenistusi, kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ja maksuameteid – kui ka erasektorit, sh ettevõtteid, nende tarnijaid ja alltöövõtjaid, ametiühinguid ning kodanikuühiskonda;

RÕHUTAVAD, kuivõrd oluline on, et Euroopa Komisjon võtaks vastu (praegusele ELi inimkaubanduse vastasele strateegiale järgneva) inimkaubanduse kaotamist käsitleva Euroopa tegevuskava, et jätkuvalt tegeleda kõigi inimkaubanduse, sh töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vormidega;

JÄRELDAVAD seetõttu, et järgnevad meetmed aitaksid jõuliselt reageerida töölase ärakasutamise eesmärgil toimuvale inimkaubandusele, ning

KUTSUVAD KOMISJONI ÜLES

- jätkama inimkaubanduse, sh töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu võitlemisel valdkondadevaheliste meetmete (nt ettevõtja tehingute ja tarneahelaga seotud meetmed) kasutamist ning toetama inimkaubanduse kaotamist käsitleva Euroopa tegevuskava (2016. aasta järgne inimkaubanduse vastane strateegia) raames inimkaubanduse kõigi vormide ohvreid, eelkõige:
 - jätkates valdkondadevahelist koostööd puudutavate parimate tavade vahetamise edendamist, et abistada ja toetada inimkaubanduse, sh töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse ohvreid ja neile hüvitist maksta, seda nii naiste kui ka meeste, nii täiskasvanute kui ka laste⁹ ning nii üksikisikute kui ka ohvrite rühmade puhul;
 - lisades viisakäsiraamatusse parimad tavad seoses inimkaubanduse, sh töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse märkide tuvastamisega viisataotluste menetlemise käigus;
 - julgustades liikmesriike vahetama veelgi enam teavet selliste parimate tavade ja meetmete kohta, mille eesmärk on vähendada nõudlust töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse ohvrite toodetud kaupade ja osutatavate teenuste järele;
 - tõhustades veelgi ELi koordineeritud välistegevust, mis on suunatud inimkaubanduse, sh töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu;
 - ergutades töölase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastases võitluses koostööd ettevõtjatega, sh tarnijate ja alltöövõtjatega, ning ametiühingutega;

⁹ Direktiivi 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset, artikli 2 lõike 6 kohaselt tähendab „laps“ alla 18 aasta vanust isikut.

- tagades jätkuvalt piisavad rahalised vahendid tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu suunatud meetmeteks ja eelkõige selleks, et:
 - ergutada liikmesriikidevahelist praktilist ja operatiivkoostööd tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu võitlemisel, nt ühiseid kontrolle hõlmavate projektide kaudu;
 - töötada välja ja viia läbi tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust puudutavaid teadlikkuse suurendamise kampaaniaid, mille sihtgrupiks on asjaomased spetsialistid ja avalikkus, ning jõuda haavatavate elanikkonnarühmadeni, et suurendada nende teadlikkust oma õigustest;
 - kaasata tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu võitlemisel valdkondadevahelisse (ELi) koostösse täiel määral tööinspeksioone ja teisi inspeksioone ning vajadusel kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi koos Regioonide Komiteega, et näiteks ergutada administratiivse lähenemisviisi kasutamist selle ärakasutamise vormi vastu võitlemisel;
- edendades tegevust koordineerimist rahvusvaheliste organisatsioonidega ja teiste Euroopa organisatsioonidega, eelkõige Euroopa Nõukogu inimkaubandusevastase võitluse eksperdirühmaga (GRETA) ning kasutada täiel määral nende seirearuandeid,

KUTSUVAD LIIKMESRIIKE ÜLES

- rakendama täielikult direktiivi 2011/36/EL¹⁰ ning tagama, et kõigil ohvritel oleks võimalik kasutada selle direktiiviga antud õigusi, ning samuti võtta meetmeid, et tõhusalt tõkestada tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust ning võtta inimkaubitsejad vastutusele; ning rakendama täielikult direktiivi 2009/52¹¹;
- kaaluma Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 1930. aasta sunniviisilise töö konventsiooni 2014. aasta protokolli ratifitseerimist, nagu lepiti kokku nõukogu otsusega (EL) 2015/2071¹²;
- tõhustama tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastases võitluses riiklikku ja piiriülest valdkondadevahelist koostööd ja teabevahetust, sh organiseeritud ja rasket kuritegevust käsitleva ELi poliitikatsükli raames, kaasates hulka erinevaid sidusrühmi selle küsimusega seotud tegevustesse, mis sisalduvad ELi kuritegevusvastase võitluse jaoks prioriteetse inimkaubanduse vastase võitluse operatiivses tegevuskavas, tagades inimkaubanduse uurimise üksustele vajalikud vahendid nende töö tegemiseks nii riiklikul kui ka ELi tasandil, luues võimaluse ja vajaduse korral ning siseriikliku õiguse kohaselt ühiseid uurimisrühmi;
- kasutama kõigi inimkaubanduse, sh tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse juhtumite puhul ennetavalt finantsuurimist, et koguda tõendeid, kaardistada kuritegelikke organisatsioone, koguda finantsandmeid ning tuvastada, arestida ja konfiskeerida kuritegelikke varasid;
- viima võimalusel ühiselt läbi samaaegseid teadlikkuse suurendamise kampaaniad päritolu- ja sihtriikides, et vähendada nõudlust tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse ohvrite toodetud kaupade ja osutatavate teenuste järele ning pärssida nende pakkumist;
- pakkuma kõigis asjaomastes, valdkondadevahelisse lähenemisse kaasatud asutustes ja organisatsioonides töötavatele spetsialistidele suunatud (spetsialiseeritud ja valdkondadevahelist) koolitust, sh selles osas, kuidas avastada ja tuvastada tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust ning selle kohta tõendeid koguda ja selle eest vastutusele võtta ning kuidas aidata selle ohvreid oma õiguste teostamisel;

¹⁰ Käesolev direktiiv ei ole Taani suhtes siduv.

¹¹ Käesolev direktiiv ei ole Taani suhtes siduv.

¹² ELT L 301, 18.11.2015, lk 47.

- tagama piisavad rahalised ja muud vahendid tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastasteks meetmeteks ning sellise inimkaubanduse ohvrite vajaduste rahuldamiseks ja nende õiguste tagamiseks;
- tagama tööinspeksioonidele ja teistele inspeksioonidele vahendid, mida nad vajavad tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastases valdkondadevahelises koostöös nii riiklikul kui ka ELi tasandil, nt ELi register, milles täpsustatakse asjaomaste inspeksioonide pädevused ja kontaktisikud, inspektorite lähetamine teiste liikmesriikide inspeksioonidesse ning kogemuste, parimate tavade ja suundumusi käsitleva teabe vahetamise võimalused, ning sellel eesmärgil
- uurima võimalusi, kuidas saaks hõlbustada piiriülest koostööd tööinspeksiooni ja teiste inspeksioonide vahel, nt tööinspeksiooni ja teiste inspeksioonide ELi võrgustiku loomine tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse küsimuses, ning seda koostööd toetavate vahendite väljatöötamist,

KUTSUVAD LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES tugevdama toetust kriminaaluurimisele ja õigusalasale koostööle, et võidelda tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu ning edendada koos erasektoriga meetmeid, sh tavasid ja norme tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse tõkestamiseks,

ESITAVAD JÄRGMISED ELi AMETITELE SUUNATUD ÜLESKUTSED:

- EASO – tagada, et vahendid, mis on välja töötatud inimkaubanduse ohvrite avastamiseks varjupaigamenetluse käigus, võtaksid arvesse ka tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust;
- Europol – toetada liikmesriikide õiguskaitseasutusi tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastase võitlusega seotud valdkondadevahelises koostöös, nt kutsudes tööinspektoreid ja teisi asjaomaseid sidusrühmi osalema kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi inimkaubanduse teemalistel (EMPACT THB) koosolekutel, töökoosolekutel ning asjakohastes aktsioonides, ning aidata liikmesriikidel, sh kõigil asjaomastel sidusrühmadel, nt nagu rahapesu andmebürood, prokuratuurid, maksuametid ja finantsasutused, kasutada kõigi inimkaubanduse, sh tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse juhtumite puhul ennetavalt finantsuurimist ning jagada

kogemusi tõendite kogumise, kuritegelike organisatsioonide kaardistamise, finantsandmete kogumise ning kuritegelike varade tuvastamise, arestimise ja konfiskeerimise kohta;

- Frontex – arendada edasi piirivalvurite poolt kasutatavaid riskiprofiile, et tuvastada võimalikke tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse ohvreid ja toimepanijaid õhu-, maismaa- ja merepiiril;
- Eurojust – jätkata liikmesriikide toetamist tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse vastu suunatud piiriülese õiguslase koostöö koordineerimisel ning anda panus liikmesriikide ühise suutlikkuse suurendamisse selles valdkonnas, sh suurendades vastavalt vajadusele tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse valdkonnas uuritavate juhtumite ja esitatud süüdistuste arvu;
- Euroopa Politseikolledž (CEPOL), Euroopa õiguslase koolituse võrgustik ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut (EIGE) – tagada korrapärane ja asjakohane koolitus tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse küsimusega tegelemiseks, sh selles osas, kuidas avastada ja tuvastada tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust ning selle kohta tõendeid koguda ja selle eest vastutusele võtta, viies vajaduse korral kokku politseiteenistused, tööinspeksioonid ja teised valitsusasutused,

TERVITAVAD Euroopa Komisjoni avaldatud uurimusi tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuvat inimkaubandust käsitleva kohtupraktika kohta, inimkaubanduse riskirühmade kohta ning inimkaubanduse tõkestamise algatuste kohta, samuti Põhiõiguste Ameti aruannet tööalase ärakasutamise raskeimate vormide kohta ning koostööd Eurofoundiga tööturu vahendajatele suunatud, tööalase ärakasutamise eesmärgil toimuva inimkaubanduse tõkestamise parimate tavade juhise¹³ väljatöötamisel ning KUTSUVAD kõiki sidusrühmi ÜLES eelkõige töötama välja ja levitama asjakohaseid ja sihipäraseid käsiraamatuid ja juhendeid;

KUTSUVAD eesistujariiki, komisjoni ja kõiki asjaomaseid ELi asutusi ja organeid ÜLES andma vajaduse korral nõukogule aru käesolevate järelduste rakendamisel tehtud edusammudest.

¹³ Avaldamisel.